

<https://hiros.hu/50-eve-hunyt-el-a-kecskemeti-paradicsomnemesites-megteremtoje/>

50 éve hunyt el a kecskeméti paradicsomnemesítés megteremtője - **Varga Géza**

2024. 03. 18., 08:59

„Nem kedvelem a tudós szót. Növénynemesítő a hivatásom, s arra törekszem, hogy segítek megvalósítani a gyakorlatban mindazt, amire a tudomány eredményei és a mi gazdálkodásunk körülményei módot adnak” – vallotta dr. Mészöly Gyula. A kiváló biológus, növénynemesítő, Bács-Kiskun megye első Kossuth-díjasa 50 évvel ezelőtt, 1974. május 18-án Kecskeméten hunyt el.

Mészöly Gyulának küzdelmes gyermekkor, sikerekben gazdag alkotó élet és tragikusan gyors elmúlás jutott osztályrészül. 1910. január 6-án, Suhopoljén (ma Horvátország) született. Nehéz gyermekora volt: uradalmi kertész édesapját az első világháborúban elvesztette, a viláégés a család megtakarított pénzét is elvitte. Súlyos beteg édesanyjával és testvérével Kaposszekcsőre, szülei szőlőhegyi birtokára költöztek. Az elemi iskolát Dombóváron végezte, míg a gimnáziumot édesanyja halála után már az ikervári hadiárvák intézetében fejezte be, majd az azonnal szakmát is adó Bajai Középfokú Kertészeti Tanintézetben folytatta tanulmányait. Felsőfokú diplomáját a fővárosban, a Kertészeti Tanintézetben szerezte.

Pályakezdőként a derekegyházi Mauthner-gazdaságban gyakornokoskodott, később egy érdi gyümölcsösben helyezkedett el. Innen kapott meghívást szaktanári munkakör betöltésére előbb egykori alma materébe, Bajára, majd 1940-ben Kecskemétre, a Gazdasági Szaktanítóképző Intézetbe. Ekkor kezdett el foglalkozni zöldségtermesztési, elsősorban fajta-összehasonlító kísérletekkel. „Itt Kecskeméten jegyeztem el magam, azt hiszem, örökre a paradicsommal, de akkor még nem tudtam erről, és nem is sejtettem. Azt hittem, csak állomás lesz az életemben” – írta később dr. Mészöly Gyula.

Kutatómunkája és szakirodalmi tevékenysége alapján 1943 őszén megbízást kapott a Kertészeti Kísérleti Telep megszervezésére, amely magvát képezte a későbbi Duna–Tisza közti Mezőgazdasági Kísérleti Intézetnek. A munka egy kisleány tanyán szerény keretek között indult. Ráadásul az újabb világháború alatt első kísérleti anyagaik jelentős része a teleppel együtt elpusztult. A legértékesebb magokat a felesége kabátjába varrva mentették meg.

A háború megpróbáltatásai után egy kis létszámú kollektívával folytatták a kísérleteket. Tájfajta gyűjteményükben a zöldségfajok száma hamarosan megközelítette az ezret. Az intézeti beruházások is elkezdődtek, új épületek, növényházak épültek, s mindezt szervezeti átalakulások is kísérték. Kollégája, Kerekes Magda így emlékezett meg erről az időszakról: „A paradicsomnemesítés volt életének igazi szenvedélye. Vallotta: **csak kollektív munkával lehet eredményt felmutatni; genetikus, agrotechnikus, növényvédő és vegyész szakemberek közös munkasikereként születtek paradicsomfajtái.** Mészöly Gyulának sikerült Európában elsőként életképes paradicsom-fajhibridet előállítani és óriási lépést tudott munkatársaival együtt megtenni a rezisztenciára nemesítés terén is. Eredményeiért **1956. március 15-én Kossuth-díjjal** jutalmazták.”

A Mészöly Gyula által szervezett és vezetett intézet 1971 óta Zöldségtermesztési Kutató Intézet néven működik. Az alapító igazgató azonban csak rövid ideig irányította az intézményt. Egészségi állapota ugyanis a következő évtől rohamosan romlani kezdett, és 1974. május 18-án Kecskeméten elhunyt. Egykori kollégája, **Hodossi Sándor** így méltatta: „**Precíz, pontos munkát követelt, de ebben elsősorban ő maga mutatott példát. Nem volt személytelen munkahelyi vezető. Tudományszervező és intézményépítő tevékenységét is áthatotta mély humanizmusa. Szerette és megbecsülte munkatársait. Odafigyelt gondjaikra, családi problémáikra, alakította pályájukat, és segítette őket.**”

(Források: A Duna–Tisza közti Mezőgazdasági Kísérleti Intézet Évkönyve, 1960 • Hodossi Sándor: Mészöly Gyula • Katona József Könyvtár • Kerekes Magda: Kabátba varrva mentette a magokat)